

Sygn. akt I C 900/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Płocku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Radosław Jeznach

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Anna Bogacz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 grudnia 2017 r. w Płocku

sprawy z powództwa M. J.

przeciwko Towarzystwu (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie

1) zasądza od pozwanego Towarzystwa (...) Spółka

Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz powódki M. J. kwotę 68.000 zł (sześćdziesiąt osiem tysięcy złotych) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 grudnia 2016r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.172,58 zł (cztery tysiące sto siedemdziesiąt dwa złote pięćdziesiąt osiem groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

2) w pozostałym zakresie oddala powództwo;

3) nakazuje ściągnąć od pozwanego Towarzystwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 3.400 zł (trzy tysiące czterysta złotych) tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych w zakresie opłaty od pozwu.

SSO Radosław Jeznach

Sygn. akt I C 900/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 26 kwietnia 2017 r. powódka M. J. wniosła o zasądzenie tytułem zadośćuczynienia od pozwanego Towarzystwo (...) SA na jej rzecz kwoty 88 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 15 grudnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych – w tym tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego kwoty 10 800 zł. W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, że w dniu 01 marca 2001 r. w miejscowości S., gmina P., doszło do wypadku komunikacyjnego, w którym kierując samochodem ciężarowym marki K. o nr rej. (...) nie dostosował taktyki i techniki jazdy do panujących warunków drogowych i w efekcie doprowadził do zderzenia z poruszającymi się tym samym pasem ruchu rowerzystkami – w wyniku wypadku obie kobiety, w tym matka powódki I. J., poniosły śmierć. Pojazd sprawcy zdarzenia w chwili wypadku był objęty ubezpieczeniem świadczonym przez pozwanego. Według powódki (...) SA przyjęło odpowiedzialność za skutki wypadku, przyznając na rzecz powódki kwotę 12 000 zł tytułem zadośćuczynienia na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 kc. W ocenie powódki wypłacona tytułem zadośćuczynienia kwota nie rekompensuje w pełni krzywdy doznanej przez nią w związku ze śmiercią matki I. J.. W pozwie podkreślono, że powódka wskutek tragicznej śmierci I. J. doznała krzywdy w związku z naruszeniem jej dobra osobistego w postaci więzi rodzinnych; z matką łączyła ją bowiem bardzo silna i zażyła więź emocjonalna,

przy czym w dacie wypadku powódka była pięcioletnim dzieckiem, wymagającym opieki i bliskości ze strony matki – poczucie krzywdy towarzyszy powódce nieprzerwanie od dnia śmierci matki.

W odpowiedzi na pozew z dnia 19 lipca 2017 r. pozwany Towarzystwo (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany kwestionując zasadność powództwa wskazał na nadmierne wygórowanie sformułowanych w pozwie roszczeń, w szczególności wobec upływu znacznego okresu czasu od zdarzenia wywołującego szkodę – według powoda brak jest podstaw do uznania, by u powódki wystąpił wstrząs psychiczny związany ze śmiercią matki, który utrzymywałby się do chwili obecnej; linia życia powódki i jej system motywacyjny nie uległy zachwianiu ani załamaniu, proces adaptacji do nowej sytuacji nie został patologicznie powikłany, zdarzenie wywołujące szkodę nie wpłynęło na rozwój i stan zdrowia powódki, jej stan psychiczny mieścił się w granicach typowej reakcji żałoby; przeżywała niewątpliwie uczucie smutku, tęsknoty i żalu, ale nie wpłynęło to w istotny sposób na jej funkcjonowanie w rodzinie. Zakwestionowana została jedynie wysokość dochodzonego świadczenia, pozwany przyznał, że co do zasady jest podmiotem odpowiedzialnym z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Pozwany podniósł, iż odsetki od ewentualnie zasądzzonego świadczenia naliczane powinny być od daty wydania konstytucyjnego wyroku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

W dniu 01 marca 2001 r. w miejscowości S. A. S. kierując samochodem ciężarowym marki K. nr rej. (...) nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że nie zachował należytych środków ostrożności i nie dostosował prędkości do sytuacji na drodze w wyniku czego uderzył w poruszające się przed nim rowerami tym samym pasem ruchu A. K. i I. J., w następstwie czego A. K. poniosła śmierć na miejscu zdarzenia, natomiast I. J. na skutek odniesionych obrażeń zmarła tego samego dnia w szpitalu w P.. Wyrokiem z dnia 25 lutego 2003 r., sygn. akt II K 385/01, Sąd Rejonowy w Płońsku uznał A. S. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 177 § 2 kk, skazując go na karę trzech lat pozbawienia wolności (kopia odpisu wyroku w aktach szkody).

Samochód ciężarowy marki K. nr rej. (...) kierowany przez A. S. był objęty ubezpieczeniem z tytułu odpowiedzialności cywilnej wykupionym w Towarzystwie (...) SA (bezsporne).

Pismem z dnia 24 marca 2016 r. pełnomocnik M. J., zgłosił szkodę komunikacyjną w (...) SA w związku z wypadkiem i śmiercią I. J., wnosząc o wypłacenie na córki M. J. kwoty 130 000 zł tytułem zadośćuczynienia (k. 13-15). (...) SA potwierdziło przyjęcie zgłoszenia szkody pismem z dnia 23 listopada 2016 r. (akta szkody).

W toku postępowania likwidacyjnego (...) SA wypłaciło w związku ze śmiercią I. J. na rzecz jej córki M. J. tytułem zadośćuczynienia kwotę 12 000 zł – o decyzji poinformowano pismem z dnia 14 grudnia 2016 r. (k. 12).

I. J. w dacie śmierci miała 31 lat, pozostawała w związku małżeńskim z A. J. (akt zgonu k. 16); pracowała jako pracownik fizyczny w wytwórni ciastek, mieszkała z rodziną w J..

M. J. w dacie śmierci matki miała 5 lat (odpis skrócony aktu urodzenia k. 89); mieszkała wraz z rodzicami i jedenastoletnim bratem w J.. Po śmierci I. J. córka pozostawała pod opieką ojca – którego wspierała jego matka, ojciec nie zrekonstruował rodziny; babcia M. J. zamieszkała w J. po śmierci I. J. by pomóc synowi w prowadzeniu domu i zajmowaniu się dziećmi. M. J. obecnie jest osobą pełnoletnią, ma 21 lat, zamieszkuje w domu należącym do ojca w miejscowości J. – wraz z ojcem, babcią i mężczyzną, z którym planuje w przyszłości małżeństwo; pobiera rentę rodzinną w wysokości 1 015 zł miesięcznie, kontynuuje naukę w szkole policealnej w P. na kierunku terapeuta zajęciowy i jednocześnie pracuje będąc zatrudnioną za pośrednictwem agencji pracy – uzyskuje wynagrodzenie w wysokości do 1 500 zł miesięcznie. M. J. w niewielkim stopniu pamięta matkę, wiedzę o jej osobie posiada z przekazów ojca, babć i brata; jest osobą zdrową, nigdy nie korzystała ze wsparcia psychologicznego, nie była leczona psychiatrycznie, nie miała większych problemów w szkole – skończyła szkołę podstawową, gimnazjum, uczyła się w technikum z którego przeniosła się do liceum; szczególnie odczuwała brak matki w okresie szkolnym i okresie dorastania – braku matki nie mogła zastąpić stała obecność w jej życiu babci, która wszak uczyła ją obowiązków domowych, zaspokajała podstawowe potrzeby i dbała o dyscyplinę. Aktualnie M. J. jest skupiona na pracy,

naucze, realizowaniu obowiązków domowych, planowaniu z partnerem przyszłego życia rodzinnego; prawidłowo funkcjonuje w relacjach społecznych i rodzinnych, jest osobą samodzielną i zaradną. M. J. chciałaby się usamodzielić, przeznaczając środki uzyskane tytułem zadośćuczynienia na przynajmniej częściowe pokrycie kosztów nabycia domu lub mieszkania.

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie wyżej wskazanych dokumentów oraz akt szkody, opinii biegłej psycholog E. B. (opinia pisemna k. 72-74, opinia ustna k. 92) oraz zeznań powódki (k. 63-65, 93).

Dokumenty przywołane w części uzasadnienia obejmującej ustalenie stanu faktycznego nie były kwestionowane przez strony, stanowią wiarygodny materiał dowodowy.

Opinia pisemna sporządzona przez biegłą psycholog E. B. stanowi pełnoprawny materiał dowodowy, jest rzetelna i wiarygodna – biegła stwierdziła, że pamięć powódki o osobie matki ogranicza się do nielicznych obrazów pewnych ważnych sytuacji, pamięć dzieciństwa utrzymuje się u niej już z okresu po przejściu żałoby, gdy zaadoptowała się do specyficznej sytuacji rodzinnej; według biegłej utrata matki jest dla dziecka zawsze utratą osoby najbliższej, przerwaniem więzi emocjonalnej i fizycznej, oddziałującą urażająco na psychikę dziecka – przy czym w przypadku powódki brak jest możliwości dokładnej i rzetelnej oceny ani jakości więzi powódki z matką, ani przebiegu procesu żałoby, ani wpływu śmierci matki na funkcjonowanie powódki; wskazała jednocześnie w opinii ustnej, że możliwe jest wystąpienie skutków utraty matki w dzieciństwie u powódki w przyszłości, w szczególności co do pełnienia funkcji macierzyńskich.

Sąd zważył, co następuje :

Powództwo o zadośćuczynienie należało uwzględnić w części, to jest do kwoty 68 000 zł.

Zgodnie z art. 23 kc dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną prawa cywilnego; ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone lub naruszone cudzym działaniem, na zasadach przewidzianych w kodeksie cywilnym może żądać zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub zapłaty odpowiedniej sumy na wskazany cel społeczny (art. 24 § 1 kc i art. 448 kc). Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego (w sytuacji spowodowania śmierci w ramach odpowiedzialności deliktowej) stosowne odszkodowanie (art. 446 § 3 kc), jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej, jak również odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (art. 446 § 4 kc – obowiązujący od dnia 03 sierpnia 2008 r.). Samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu na zasadzie ryzyka – gdy posiadacz samoistny oddał środek komunikacji w posiadanie zależne, odpowiedzialność ponosi posiadacz zależny (art. 436 § 1 kc), przy czym w stosunku do współuczestnika ruchu drogowego poruszającego się mechanicznym środkiem komunikacji poruszonym za pomocą sił przyrody w przypadku zderzenia odpowiedzialność kształtuje się na zasadach ogólnych.

Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony, przy czym uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od ubezpieczyciela (art. 822 §§ 1 i 4 kc). Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu (art. 35 Ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych – Dz. U. z 2013 r., poz. 392 t.j.). Pozwany nie zakwestionował co do zasady swojej odpowiedzialności z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej – w szczególności nie zakwestionowano odpowiedzialności posiadacza pojazdu objętego ochroną ubezpieczeniową na zasadzie ryzyka (art. 415 kc w zw. z art. 436 § 1 kc); w sprawie niniejszej co do zasady odpowiedzialność pozwanego pozostaje bezsporna, została uznana zarówno w toku postępowania likwidacyjnego, jak i postępowania rozpoznawczego.

Na wstępie rozważań prawnych przesądzić dla porządku należy, iż pomimo faktu wystąpienia zdarzenia wywołującego szkodę przed wejściem w życie art. 446 § 4 kc, za skuteczne uznać należy roszczenie o zadośćuczynienie oparte o dyspozycję art. 448 kc. Uznać obecnie należy za ukształtowaną i obowiązującą linię orzecznictwa, zgodnie z którą najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 24 kc zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed wejściem w życie art. 446 § 4 kc, tj. 03 sierpnia 2008 r. (uchwała SN z 22 października 2010 r., III CZP 76/10, LEX 604152) – a także wówczas, gdy sam zgon nastąpił przed tą datą (uchwała SN z 13 lipca 2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012/1/10). Naruszenie czynem niedozwolonym dobra osobistego, jakim są więzi rodzinne uzasadnia zatem udzielenie ochrony prawnej w zakresie przewidzianych w art. 24 kc w zw. z art. 448 kc – implikuje to możliwość dochodzenia zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej niezależnie od daty zdarzenia w kontekście obowiązywania art. 446 § 4 kc. Zakresem odpowiedzialności ubezpieczyciela objęte są tego rodzaju roszczenia również w kontekście treści art. 34 Ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych (...), zgodnie z którym z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, będącą następstwem śmierci, uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia bądź też utraty, zniszczenia lub uszkodzenia mienia; również za ugruntowane obecnie uznać należy stanowisko, zgodnie z którym przepis ten nie wyłącza ani nie wyłącza z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 kc (uchwała SN z 20 grudnia 2012 r., III CZP 93/12, M.Prawn. 2013/2/58 – w podobnym tonie wypowiedział się SA w Krakowie w wyroku z dnia 06 września 2012 r., I ACa 739/12, LEX nr 1223205). Jak wyraźnie podkreślił Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 06 grudnia 2012 r., I ACa 1148/12 (LEX 1246690) zakres odpowiedzialności ubezpieczyciela obejmuje także krzywdę jakiej doznała na skutek deliktu nie tylko osoba bezpośrednio jego konsekwencjami dotknięta ale także taka - a jest z nią z pewnością członek najbliższej rodziny zmarłego - która na skutek wywołanej tym deliktem śmierci doznała krzywdy wynikającej z nagłego i zupełnie niespodziewanego zerwania więzi rodzinnych, który to skutek jest także naruszeniem jego dobra osobistego. Tym samym zakład ubezpieczeń ponosi odpowiedzialność również na podstawie art. 448 kc w zw. z art. 822 kc i art. 436 kc.

Oceniając, jaka suma jest odpowiednia tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną naruszeniem dóbr osobistych, należy mieć na uwadze rodzaj dobra, które zostało naruszone oraz charakter, stopień nasilenia i czas trwania doznawania przez osobę, której dobro zostało naruszone, ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem. W sprawie, w której zdarzeniem wywołującym krzywdę jest śmierć osoby najbliższej wskazać należy, że okoliczności wpływające na wysokość świadczenia z art. 448 kc to między innymi dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem odejścia (np. nerwicy, depresji), roli pełnionej w rodzinie przez osobę zmarłą, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego (wyrok SA w Gdańsku z dnia 24 sierpnia 2012 r., V ACa 646/12, LEX 1220462). Zadośćuczynienie z art. 448 kc ma przede wszystkim charakter kompensacyjny i tym samym jego wysokość musi przedstawiać pewną ekonomicznie odczuwalną wartość – wysokość ta jednak nie może być jednak nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy i aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc powinna być utrzymana w rozsądnych granicach (np. wyrok SN z 26 lutego 1962 r., 4 CR 902/61, LexPolonica nr 316013, OSNCP 1963, Nr 5, poz. 107 i wyrok SN z 22 marca 1978 r., IV CR 79/78, LexPolonica nr 321721). Jednocześnie jednak powołanie się na potrzebę utrzymania wysokości zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa, nie może prowadzić do podważenia kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia (por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 22 lutego 2012 r., I ACa 65/12); kryterium „przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa” ma charakter pomocniczy w aspekcie realizacji zasady sprawiedliwości społecznej (tak wyrok SN z 14 stycznia 2011 r., I PK 145/10, OSNP 2012/5-6/66). Uwzględniając wyżej przytoczone kryteria przy poszanowaniu kompensacyjnego charakteru roszczenia opartego o art. 448 kc i dyrektywy utrzymania zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, Sąd w sprawie niniejszej ocenił, iż adekwatną kwotą zadośćuczynienia dla powódki w związku ze śmiercią matki I. J. będzie kwota 80 000 zł. Ustalając taką kwotę Sąd miał na uwadze

normalne więzi emocjonalne łączące powódkę z matką oraz odczuwany także przez dziecko, które z przyczyn obiektywnych posiada jedynie mgliste wspomnienia o matce z wczesnego dzieciństwa, dyskomfort psychiczny z tym związany; Sąd ustalił, iż niewątpliwie wystąpiły u powódki : cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej oraz brakiem możliwości doznawania więzi biologicznej z rodzicem, a także poczucie pustki po utracie osoby najbliższej, pełniącej istotną funkcję w strukturze rodziny; powódka faktycznie w zasadzie od początku swojego świadomego życia pozbawiona została więzi biologicznej z matką – doznała typowych przeżyć i cierpień moralnych związanych ze śmiercią osoby najbliższej; skutki śmierci matki dla rozwoju i funkcjonowania dziecka mogły częściowo zostać zrekomensowane, zminimalizowane w związku z zastąpieniem osoby matki przez babcię – jednak pewną oczywistością, nie wymagającą wiedzy specjalistycznej, zgodną z elementarnymi odczuciami i zasadami doświadczenia życiowego, jest to, że matka dla dziecka kilkuletniego jest kimś wyjątkowym, kogo nie da się nigdy w pełni zastąpić – dziecko pozbawione zostaje tak naprawdę części swojego życia, doświadczając dyskomfortu psychicznego trwającego przez całe życie z uwagi na utratę biologicznego rodzica. Ustalając kwotę zadośćuczynienia Sąd wziął pod uwagę wiek poszkodowanej i powódki, oczywiste więzi uczuciowe rodzinne oraz następstwa śmierci I. J. w sferze życia rodzinnego i psychicznego powódki; w sprawie nie ustalono, aby wystąpiły negatywne i patologiczne następstwa w sferze psychicznej powódki, aczkolwiek zdaniem Sądu oczywistym pozostaje, że śmierć matki wiązała się z silnym odczuciem krzywdy na przestrzeni całego świadomego życia powódki; nagle zerwanie więzi z osobą najbliższą stanowi przeżycie absolutnie traumatyczne, podobnie jak pozbawienie możliwości odczuwania tej więzi przez dziecko, które w chwili śmierci rodzica nie jest zdolne w pełni do rozumienia znaczenia zdarzeń faktycznych; powódka doświadczała na co dzień braku matki, w jakimś sensie była stygmatyzowana społecznie jako osoba, której matka nie żyje – co jest szczególnie bolesne w okresie szkolnym i dorastania. W sprawie niniejszej zauważyć należy ponadto, iż zachodzi prawdopodobieństwo ujawnienia się dalszych skutków utraty matki u powódki, gdy zacznie ona pełnić społeczną rolę matki; podkreślić wypada i to, że po śmierci I. J. jakość życia córki w jakimś zakresie pogorszyła się także w związku z tym, że ojciec w pewnym stopniu uciekał w spożywanie alkoholu (aczkolwiek w zawsze kontrolowany sposób). Jak wskazał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z 21 lutego 2013 r. (I ACA 60/13, LEX nr 1322898) zadośćuczynienie ma kompensować nie tyle doznany ból spowodowany śmiercią osoby bliskiej, lecz przedwczesną utratę członka rodziny - dobrem osobistym, którego naruszenie wymaga rekompensaty, jest tutaj prawo do życia w rodzinie; spowodowanie śmierci osoby najbliższej jaką jest rodzic, stanowi naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie (por. np. wyrok SA w Łodzi z 15.07.2010, I ACA 437/10, OSAŁ 2010/3/23). Wiąż między rodzicami a dzieckiem jest wartością niematerialną „własną” rodziców i dziecka, w utrwalonym orzecznictwie uznana została jako dobro osobiste podlegające ochronie prawa cywilnego, przy czym jednym ze środków tej ochrony jest norma wynikająca z art. 448 kc (wyrok SN z 25 maja 2011 r., II CSK 537/10, LEX 846563). Zbędne jest szczegółowe roztrząsanie kwestii zakresu naruszenia dobra osobistego jakim jest prawo do pielęgnowania więzi między córką a matką – w powszechnym odczuciu strata takiej osoby najbliższej stanowi okoliczność dotyczącą sfery psychicznej w sposób jeden z najdotkliwszych z możliwych; tego rodzaju zdarzenie wywołujące silny stres, powracające stale w dalszym funkcjonowaniu życiowym, nie pozostało obojętne dla dalszego funkcjonowania powódki na każdej życiowej płaszczyźnie : zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego w typowych uwarunkowaniach społeczno-rodzinnych strata matki zawsze oznacza istotne obniżenie jakości życia, zdolności do przeżywania radości, smutek, ograniczenie aktywności, pesymizm co do przyszłości; są to okoliczności oczywiste, nie wymagające w zasadzie udowodnienia, w szczególności poprzez sięganie do opinii biegłego (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 14 marca 2013 r., I ACA 570/12, LEX 1327614). W sprawie niniejszej zauważyć jednak należy, że niewątpliwie czynnikami wpływającymi na uznanie roszczenia powódki za nieco nadmiernie wygórowane jest znaczna odległość czasowa między orzekaniem o zadośćuczynieniu a zdarzeniem wywołującym szkodę, ale przede wszystkim brak mierzalnych skutków tego zdarzenia i częściowe zrekomensowanie straty poprzez zastąpienie osoby matki przez babcię ojczystą - co stanowi istotny element w kontekście kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia. Prawdą jest, że skutki śmierci matki 16 lat temu musiały występować na przestrzeni całego tego okresu, jednak nie mają one wymiernego, namacalnego aspektu – utrata matki została w jakiś sposób zrekomensowana w sferze psychicznej powódki poprzez funkcjonowanie w rodzinie „uzupełnionej” przez babcię, niewątpliwie krzywda moralna odczuwana przez powódkę była w związku z tym znacznie mniejsza, niż w sytuacji, gdyby ojciec nie uzyskał wsparcia swojej matki w sferze funkcjonowania rodziny. Ponadto w kontekście kompensacyjnego charakteru zadośćuczynienia podnieść należy, że szkoda moralna u powódki występująca aktualnie została również zniwelowana

poprzez istnienie więzi rodzinnych oraz pozostawanie w stałym związku partnerskim. Siła psychiczna i zdolność do radzenia sobie z traumą wynikające z uwarunkowań charakterologicznych mogą być okolicznościami w pewnym stopniu jedynie wpływającymi na obniżenie zadośćuczynienia, ale zdaniem Sądu nieuprawnionym jest twierdzenie, że kompensacyjny charakter zadośćuczynienia sprzeciwia się w takiej sytuacji przyznaniu świadczenia pieniężnego w jakimkolwiek zakresie. Oczywistym pozostaje, iż brak jest „matematycznej” metody wyliczenia właściwej wysokości zadośćuczynienia – natomiast pewne uwarunkowania obiektywne oraz okoliczności indywidualnie związane z osobą uprawnioną stanowią przesłanki pomocnicze dla ustalenia kwoty zadośćuczynienia. Co do zakresu cierpień psychicznych i negatywnych następstw w sferze emocjonalnej powódki Sąd nie miał wątpliwości, iż były one znaczące : śmierć matki dla kilkuletniej córki stanowi traumę w istocie rzutującą na całe dalsze życie. Podkreślenia wymaga, iż śmierć I. J. wywołuje nadal (aczkolwiek, przyznać należy, trudno uchwytne) skutki, determinując życie i funkcjonowanie powódki; jest to zdarzenie oznaczające traumę trwającą całe życie, ma charakter nieodwracalny i co do zasady każdorazowo rzutujący na jakość życia osób najbliższych. Mimo iż obiektywnie rzecz biorąc powódka relatywnie dobrze zniosła psychicznie traumę i obecnie nie występują u niej zauważalne dysfunkcje w zakresie pełnienia ról społecznych i aktywności codziennej, to niesłusznym zdaniem Sądu byłoby obniżenie zadośćuczynienia za niewątpliwie doznane cierpienia moralne poniżej kwoty 80 000 zł; podobnie zmniejszenia zadośćuczynienia poniżej tej kwoty nie uzasadnia fakt, iż powódka może liczyć na wsparcie najbliższych (przy czym zauważyć należy, iż to powódka obecnie zobowiązana jest do pomocy i wspierania babci, z którą prowadzi wspólne gospodarstwo domowe, faktycznie musi przejąć wszelkie obowiązki domowe).

Zadośćuczynienie na rzecz powódki w wysokości 80 000 zł odpowiada doznanej krzywdzie, przedstawia dla niej ekonomicznie odczuwalną wartość i nie jest symboliczne, nie jest również rażąco wygórowane i nie prowadzi do nieuzasadnionego przysporzenia w jej majątku – jak się zdaje uwzględnia również przesłankę przeciętnej stopy życiowej społeczeństwa w konkretnych uwarunkowaniach dotyczących powódki, w pełni rekompensując doznane cierpienia moralne z uwzględnieniem poczynionych powyżej zastrzeżeń co do okoliczności wpływających na rozmiar zadośćuczynienia; zindywidualizowana sytuacja życiowa i majątkowa osoby dochodzącej roszczeń z tytułu zadośćuczynienia przynajmniej częściowo powinna być brana pod uwagę przez sąd jako prawnie relewantna dla ustalenia wysokości pieniężnej kompensaty doznanych krzywd.

Na wysokość podlegającej zasądzeniu kwoty wpływ ma suma wypłacona na rzecz powódki w toku postępowania likwidacyjnego, jako stanowiąca część należnego z tytułu zadośćuczynienia świadczenia. Biorąc pod uwagę powyższe założenia, należało zasądzić tytułem zadośćuczynienia na rzecz powódki kwotę po 68 000 zł, stanowiącą różnicę pomiędzy ustalonym przez Sąd zakresem zadośćuczynienia (80 000 zł) a kwotą wypłaconą w toku postępowania likwidacyjnego (12 000 zł).

Nie zachodziły podstawy do zastosowania instytucji przyczynienia się osoby poszkodowanej do zdarzenia wywołującego szkodę (art. 362 kc) – strona pozwana nie wykazała bowiem, aby zachowanie się poszkodowanej rzeczywiście przyczyniło się do powstania skutków wypadku komunikacyjnego.

Sąd podziela pogląd, zgodnie z którym zadośćuczynienie przysługuje z odsetkami od dnia opóźnienia, czyli wezwania do zapłaty, a nie od dnia jego zasądzenia (np. teza 2 wyroku SN z 14 stycznia 2011 r., I PK 145/10, OSNP 2012/5-6/66). Wobec niekwestionowanej przez stronę pozwaną daty wezwania do spełnienia świadczenia, należność odsetkową zasądzić należało od dnia wskazanego w tym zakresie w treści pozwu (uwzględniając ustawowy termin na wypłacenie świadczenia z tytułu ubezpieczenia).

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 436 § 1 kc w zw. z art. 822 kc w zw. z art. 448 kc należało orzec jak w sentencji wyroku. Od pozwanego nakazano ściągnięcie części opłaty ustalonej w odniesieniu do zakresu, w jakim strona powodowa utrzymała się ze swoim roszczeniem (art. 113 ust. 1 Ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Dz. U. z 2016 r., poz. 623). Koszty procesu poniesione przez strony w zakresie kosztów zastępstwa procesowego stosunkowo rozdzielono na podstawie art. 100 kpc – ponieważ powódka utrzymała się ze swoim żądaniem w 77,27%, to zasądzeniu na jej rzecz podlegała kwota 4 172,58 zł, ustalona w odniesieniu do stawki

minimalnej wynagrodzenia pełnomocnika wynoszącej 5 400 zł (§ 2 pkt 6] Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r., Dz.U. z 2015 r. poz. 1800).

SSO Radosław Jeznach

Zarządzenie : odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełn. stron.